

ŞAİRİN SESİ: RABINDRANATH TAGORE
THE VOICE OF POET: RABINDRANATH TAGORE
FİLİZ BAYOĞLU KINA

Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Felsefe Bölümü
Asst. Prof. Dr., Ataturk University, Faculty of Letters, Department of Philosophy

filizof@atauni.edu.tr

 <https://orcid.org/0000-0002-6244-6767>

Atıf / Citation

Bayoğlu Kına, F. 2020. "Şairin Sesi: Rabindranath Tagore". *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi - Journal of Turkish Researches Institute*. 67, (Ocak-January 2020), 411-420395-404

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü- *Article Types* : Araştırma Makalesi-Research Article
Geliş Tarihi- *Received Date* : 10.08.2019
Kabul Tarihi- *Accepted Date* : 08.01.2019
Yayın Tarihi- *Date Published* : 31.01.2020
 <http://dx.doi.org/10.14222/Turkiyat4306>

İntihal / Plagiarism

This article was checked by iThenticate® programında bu makale taranmıştır.

Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi - *Journal of Turkish Researches Institute*
TAED-67, Ocak - January 2020 Erzurum. ISSN-1300-9052
www.turkiyatjournal.com
<http://dergipark.gov.tr/ataunitaed>

ŞAİRİN SESİ: RABINDRANATH TAGORE
THE VOICE OF POET: RABINDRANATH TAGORE

FİLİZ BAYOĞLU KINA

Öz

Rabindranath Tagore edebi türlerin hepsini denemiş ve üstadlık derecesine ulaşmış ünlü bir şairdir. Eserlerinin büyük bir kısmı lirik mahiyette olan Tagore, mensur eserlerinde de duygu ve düşüncelerini kuvvetli bir şekilde ifade edebilmiştir. İnsanı ilgilendiren her şey, onunda ilgi alanına girmiştir. İnsanlar onun sözlerinde ve eylemlerinde, belli belirsiz duyumsayıp ifade etmekte zorlandıkları duyguların ve özlemlerin somutlaştığını görürler. Duygusal içtenlik ve canlı bir imgelem, dizelerindeki melodiyle birleşerek ortaya, sözcükler unutulsa da, okunduktan çok sonra bile akılda kalan şiirler çıkarır. Şiirlerinde doğa, insan, Tanrı, ölüm, yalnızlık, özgürlük, özlem ve özellikle sevgi gibi konuları işleyen, Hint milli marşını yazan Tagore sesini ölümsüzleştirmeyi başarmıştır. Çalışmamız binin üzerinde şiiri olan Tagore'un seçtiğimiz belli şiirleri üzerinden sevgi dolu sesine kulak vermeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Rabindranath Tagore, sevgi, şiir, özgürlük, şair.

Abstract

Rabindranath Tagore is a famous poet who has tried all literary genres and achieved adept degree. Tagore, the majority of whose works has a lyrical nature, was able to express his feelings and thoughts strongly in his prose works. Everything that concerns human beings is of interest to him. In his words and actions, people see that the emotions and aspirations that they have vaguely felt and hard to express are embodied. Emotional sincerity and a vivid imagination, combined with the melody in their verses, reveal poems that remain in mind, even after words are forgotten. Tagore, who writes on the subjects such as nature, man, God, death, loneliness, freedom, longing and especially love, wrote the Indian national anthem and succeed in immortalization of his voice. Our study aims to listen to the loving voice of Tagore, by selecting a few of his poems among over a thousand of them.

Key Words: Rabindranath Tagore, love, poem, freedom, poet.

Structured Abstract

Rabindranath Tagore (1861-1941) is one of the most important literary people of all times as an Indian poet, philosopher, novel and scriptwriter, painter and also an educational reformer. The Nobel Prize in Literature 1913 was awarded to Tagore with his poetry book titled "Gitanjali". Purpose of this article is to demonstrate how Tagore affectionately brings together nature, people and God through his poems, among thousands, with nature, human and God themes. In particular, the mystic revealed in Gitanjali work will be emphasized. His mystical and humanist philosophy will be reflected through his poems. Tagore is a poet who loves the world and is devoted to life. He sees the world not as a collection of things that exist and regulated by laws, but as a spiritual unity of all things, and we can have a complete understanding of the world only when we enjoy this spiritual unity. According to Tagore, the purpose of the world is both living on it, knowing it and benefitting from it and forming a unity with the world by extending the power of our love. Tagore finds the existence of God in the nature surrounding him. He speaks to the God with his admiration to the beauty of nature, which is a reflection of God. On his mind, the God, human and nature are as one.

Tagore describes nature and human in an inseparable whole. For him, nature and love are the expression of first creative joy. Tagore seeks this eternal and infinite joy in nature, love and life. It is not only the beauty of nature that connects him to the world. For sure, Tagore knew that life was full of conflict and struggle and that the world isn't perfect. But he thought that all these sufferings and desires made the world more attractive to people. The world was not just a stage where people seek nothing but a happier life. The world was a loving mother, watching our effort to find a richer meaning with each experience. Tagore talks about a kinship between human and nature. By kinship, he means that people and nature are interdependent. Tagore gives people a special status. According to him, people are the most beautiful creation of God, and they are the highest manifestation of God. Human is in essence neither a slave of himself nor of the world; human is a lover, indeed. According to Tagore, religious instinct in humans being leads them to a truth to the extent that they can transcend the limited nature of their conscience. He believes that inner mystical experience is a more reliable measure of self-realization than worldly success. According to Tagore, the purpose of life is to love all humanity and to build peace over the world as well as society in order to make peace dominant. According to Tagore, truth is in the enlightenment of the human soul, in the expansion of love beyond the boundaries of the community and race, in human's seeing the eternal song of beauty and the inner light as the reflection of divinity. Tagore's love for the human being is inevitably associated with God as the true source of love. God essentially means love. For Tagore, the love that the mother has for her child and the love between lovers is only an image of God, which is, in fact, the essence of love. According to Tagore, who emphasizes the sense of love and unity, human contributes to the development of life through love and service. According to Tagore who argues that the exclusion of the ties and necessities of this world would mean not to understand life, the true meaning of love for all creatures is to know and love the Creator.

Tagore influenced many people thanks to his ability to grasp the human nature, to include human emotions in a simple way and the universality of these emotions. In his poems he embraced love, which has been one of the most difficult but also easy to accomplish thing in human history. Rabindranath Tagore is not an ordinary person. He is a true manifestation of the Indian spirit in the nineteenth century. He defends peace and beauty in a world where race competition and religious division are very strong. His discourse is universal in the sense that he identifies religion with love. In his works we see ourselves, our true nature. What Tevet says about this subject is "Tagore does not tell us the mirror of our soul, does not describe it, does not say look at it; but it holds out the mirror to us and leaves us to look at it. When we look at this mirror we see ourselves, we understand our own meaning". In Tagore's works, especially in his poems, nature, human and God are inseparably connected. Tagore believes wholeheartedly that in the end, truth and beauty will prevail against all images of the world that change and disturb human, or every time human feels despair. According to

him, unless we have love for human, we can never have the correct view of him. Civilization shall be evaluated and rewarded not only by the amount of power it has produced, but also by how much it evolved and how much it can express the love of humanity through its laws and institutions. According to Tagore, whenever an ancient civilization entered a period of collapse and disappeared, it was because of the callus of the heart and the lack of understanding of human value. And whenever the state sees the public as an instrument of pure powers, forcing them into slavery and exerting pressure on the weak races by utilizing all means, this also implies a blow to one's own love of freedom and neutrality. Since according to Tagore, the only thing that ensures the reality of human can only be nourished by love and justice. Therefore Tamer stated that "Tagore's life and works are knitted with love. The keyword to use to enter the artist's world will be 'love'. Rabindranath Tagore's philosophical and spiritual ideas transcend all the boundaries of language, culture and nationality. In his writings of poet and mystic Tagore, he puts us on a spiritual quest and gives us a divine expression of eternity in the midst of the finite, unity in the heart of all diversity, of all existence and of things within the universe.

Giriş

"Son sözüm bu olsun, güveniyorum senin sevgine"
Tagore

Rabindranath Tagore (1861-1941) Hintli şair, mistik, filozof, roman ve oyun yazarı, müzisyen, ressam ve aynı zamanda eğitim reformcusu olarak tüm zamanların en önemli yazınsal şahsiyetlerinden biridir. Tagore adı, Bengal dili Bengalcede "soylu kişi, efendi" anlamına gelen "Thakur" kelimesinin İngilizleştirilmiş biçimidir. 1913 yılında Gitanjali adlı şiir kitabıyla Nobel Edebiyat ödülünü aldı. Gitanjali ve Nobel ödülü hayatta bütün sınırları aşarak yaşamının keyfini tadacak olan Tagore'a *Visva Kabi* 'bir dünya şairi' anlamına gelen unvanı kazandırmış ve onu dünya sahnelerine taşımıştır. Hint edebiyatını modern çağlarda yeniden canlandıran hatta zaman zaman gelmiş geçmiş en büyük Hint şairi olarak nitelendirilen Tagore, Hint kültürünün büyük bir temsilcisi olduğu gibi aynı zamanda bir "dünya vatandaşı", bir dünya aydınıdır. Doğu ve Batı'nın düşünüşünü "insan olma bilinci" olarak kendisinde sentezleyen bir "yeniden doğuş" insanıdır (Tagore 2009: 15). İngiliz şairleri Shelley, Wordsworth ve Browning'den etkilenen Tagore'un lirizmi 19. asrın romantik lirizmi ile aynı yönde gelişmiştir. Bu nedenle Tagore'un gençlik şiirleri yapı ve ifade bakımından İngiliz romantikleri ile benzerlik gösterir. Buradaki amacımız Tagore'un binlerce şiiri arasından doğa, insan ve Tanrı temalı bazı şiirleri üzerinden onun doğa, insan ve Tanrı'yı nasıl sevgiyle birbirlerine bağladığını göstermektir. Özellikle Gitanjali eserinde ortaya çıkan mistik yönüne vurgu yapmaktır. Onun mistik ve hümanist felsefesini şiirleri aracılığıyla dile getirmektir.

Tagore'da Doğa, İnsan ve Tanrı

Tagore, oldukça yetenekli bir ailenin kucağında zengin ve canlı bir entelektüel ve ruhsal çevrede dünyaya geldi. Büyükbabası Dwarkanath Tagore Londra'da Charles Dickens'ten hoşlanan yazarlar ile kraliçeyle görüşen, seçkin oryantalist Max Müller'in Paris'te tanıştığı "Prens" olarak bilinen zengin bir toprak sahibiydi. Sanat ve edebiyat sevgisiyle tanınıyordu. Tagore'nun babası Debendranāth Tagore olağanüstü bir kişilik ve din reformcusuydu. Onun gelişiminde ailesinin ve aldığı eğitimin yanında doğduğu kültürün ve döneminde etkisi oldukça güçlüdür. Tagore, Raja Ram Mohan Roy tarafından kurulan ve dünyanın bütün dinlerinin sentezine dayanan *Brahmo Samaj*'in liberalizminden büyük ölçüde etkilenmiştir. Tagore, özellikle Hindistan'da, herhangi bir dini kuruma inanmayan ve ibadet yerine girmeyen inançlı

azizler olan Baul şarkıcılarından da etkilenmiştir. Onlar liberal düşünürlerdi, insanlığın sevgisine ve özverili çalışmaya inanıyorlardı. Tanrı'nın gerçekleşmesi onlara göre, ibadet yoluyla değil sevgi ve hizmet aracılığıyla. Bauls'ın yanında, Upanişadlar, Vaisnavism., Sufizm, Mirabai ilahileri, Tulasidas, Chandidas'ın sözleri, Kabir'in mistik şarkıları da Tagore'u etkilemiştir. Belki de Tagore, tüm bunların altında yatan felsefeyi ortaya çıkaran ilk Hintliydi ve tüm bu Hint kaynaklarına edebi ve kültürel değer katan ilk kişi oldu. Tagore, Kabir'in şiirlerini İngilizceye çevirdi. Tagore'u Kabir'de çeken şey onun sevgiye, dine ve onun ilahi olan insana inancını yansıtan din felsefesiydi. Böyle bir edebi ve manevi çevrede yetişen Tagore içsel uyanışını şu ifadelerle anlatır:

*"Bu dünyanın bayramına beni de çağırdılar,
Ve böylece kutsandı yaşamım.
Gözlerim gördü ve kulaklarım işitti"* (Tagore 2010: 32).

Tagore dünyayı seven, yaşama bağlı bir şairdir. Doğayı konu edinen ("doğa" yerine "dünya", "evren" kelimelerini de benzer anlamlarda kullanır) şiirlerinde mevsimleri, geceyi, gündüzü, yağmuru, toprağı insan yüreğinin sevinci ve kederini de ekleyerek ele almıştır. Rabindranath Tagore doğaya karşı son derece duyarlı bir zihindir. Tagore'nin bu tutumu Hindistan'ın düşünce sistemine göre daha net anlaşılır. Hint anlayışına göre, realite tek olmakla beraber, üç aşamaya ayrılır. Birincisi *sat* yani dünyada mevcut şeylerin sadece varlığını gözlemlemek ve bizim tüm bu varlıkla olan ortak yanımızı ve ilişkimizi görmektir. İkincisi *chit* yani bütün eşya ile ilişkilerimizi bilgi aracılığıyla tamamlamaktır. Üçüncüsü ise *ananda* yani bizi bütün şeylere sevgi vasıtasıyla bağlayan sevinç durumudur. Kısaca dünyayı, var olan ve kanunlarla idare edilen şeylerin bir toplamı olarak değil bütün eşyayı manevi bir birlik halinde görür ve bundan neşe duyabilirsek o zaman dünya hakkındaki anlayışımız tam olur. Bu düşünceler ekseninde Tagore'a göre bu dünyanın amacı bir yandan içinde yaşamak, onu tanımak, ondan faydalanmak diğer yandan sevgimizin gücünü genişleterek dünya ile aramızda bir birlik sağlamaktır (Tagore 1999:39). Tagore, etrafındaki doğada Tanrı'nın varlığını bulur. Tanrı'nın varlığının yansıması olan doğanın güzelliğine hayranlıkla Tanrı'ya hitap eder. Tagore Tanrıyı, insanı ve doğayı bir tutar (Tagore 2005:11).

*Ey dünya! Ebedi olarak yaşıyorsun.
Mevsimlerin tepsilerinden çiçekler ve yapraklar
Yolunun üzerine dökülmüyorlar.
Fakat sen asla durmuyorsun.
Durmak bilmeyen yarışında
Yalnız acele ediyorsun Ve asla geriye bakmıyorsun.
Ne bulursan fırlatıp uzaklara atıyorsun.
Herhangi bir şey almak için asla durmuyor
Herhangi bir şey muhafaza etmiyorsun.
Ne kederin ne de herhangi bir korkun var.
Yarışmanın büyük süratinden mütevellit
Büyük sevincin yüzünden her şeyi harcıyorsun.
Bir anda dopdokusun ve gene aynı anda
Hiçbir şeye malik değilsin...
Ey ebedi dansçı!*

*Senin dans dalgaların, daimi olarak
Ölüm banyosuyla bütün dünyayı saflaştırıyor (Güven 1971: 5).*

Tagore'nin en önemli yanı eserlerinde doğa ile insanı ayrılmaz bir bütünlük içinde betimlemesidir. Tagore için doğa ve sevgi, ilk yaratıcı sevincin ifadesiydi. Gökyüzü coşkuyla, sevgiyle dolu olmasaydı, kim soluk alabilir ya da kıpırdayabilirdi? (Tagore 2000: 88). Tagore sonsuz ve sınırsız olan bu sevinci doğada, sevgide ve yaşamda arıyordu. Onu dünyaya bağlayan unsur, yalnızca doğanın güzelliği değildir. Tagore, yaşamın çatışma ve çabalamayla dolu olduğunu ve dünyanın kusursuz olmadığını elbette biliyordu. Ancak tüm bunların, acıların ve arzuların, onu insan için daha çekici kıldığını düşünüyordu. Dünya yalnızca insanın daha mutlu bir yaşamın peşinde koştuğu bir sahne değildi. Tagore göre dünya, tüm deneyimlerde daha zengin bir anlam bulma çabalarımızı ilgiyle izleyen, sevecen bir anaydı (Tagore 2000a: 11). Tagore insan ve doğa arasında bir akrabalık ilişkisi olduğundan bahseder. Akrabalık ile kastettiği, insanların ve doğanın birbirine bağımlı olmasıdır. Tagore insana özel statü kazandırır. Ona göre, insanlar Tanrı'nın en güzel yaratımıdır ve onlar Tanrı'nın en yüksek tezahürüdür. İnsan özünde ne kendisinin ne de dünyanın kölesidir; gerçekte o bir âşiktir. Tagore'a göre insandaki dinsel içgüdü onu, benliğinin sınırlı doğasını aşabildiği ölçüde, bir hakikate doğru yönlendirir. O, içsel mistik tecrübenin, kendini gerçekleştirme açısından dünyevî başarıdan daha güvenilir bir ölçü olduğuna inanır. Tagore, zengin bir iç benliği "tüm 'burada' ları ve 'şimdi' leri kişiliğin tutarlı bütünlüğü içerisinde sentezleyen" temel bir dayanak noktası saymıştır. Ona göre modern dünya, ruhun gerçek mahiyeti hakkındaki kadim dinî hakikatleri bir kenara bıraktığından "insafsız egoizm sınırsız maddiyatçılığa ve hayattan bezmişliğe" yenilmiştir (Tagore 2012:120-136). Tagore, insanoğlu için en kolay yaşam yolunun hiçbir zaman en doğrusu olmadığını ve kişinin daha yüksek zihinsel ve ruhsal özelliklere ulaşabilmesi için manevî ihtiyaçların kabullenilmesi gerektiğini ifade eder. Tagore'un sevgiye, barışa ve beraberliğe vurgu yapan "Ne çıkar ateşböceği sansalar bizi" şiiri bize onun hümanist yönünü göstermesi bakımından önemlidir.

*Düşünüyorum da,
Sanırım en büyük korkumuz olduğumuz gibi görünmek...
Yumuşacık kalbimizin fark edilmesi,
Naif yönlerimizin keşfedilmesi,
Cesaretsizliğimizin anlaşılması,
Korkularımızın paylaşılması,
Sanki zarar göreceğimizin en büyük işareti...
Kabuklarımızın altında kendimizi saklamakta ne kadar da ustayız.
Ve ne kadar güçlü korunuyoruz, kalkanlarımızın ardında.
Hissedilmeden, el değmeden, sevgimizi göstermeden
Deniz minareleri, midyeler,
Kırpılar ve kaplumbağalar gibi...
Sahi koruyor mu bizi çatlamamış sert kabuk?
Kimse incitemiyor mu duygularımızı, inançlarımızı, benliğimizi?
Yoksa zarar mı veriyor bu ürkeklik, bu kabuk bize?
Hissettiklerimizi gölgeliyor, yansıtmıyor mu gerçek kimliğimizi?
Duygularımızı bastırıyor, el ele tutuşmamızı engelliyor mu?*

*Eğer bir yıldız gibi ışıl ışılsam ve bir yıldız kadar parlak,
Ne çıkar ateşböceği sansalar beni?
Belki en hoyrat yürek bile ateşböceğinin
O uçucu, masum, sevimli çocuksuluğuna el kaldırmaya kıyamaz...
Güçlü kapıların arkasına kilitlemesem kendimi,
Korkaklığımı, sevgi isteğimi
En insani yönlerimi kayıtsızca sunabilsem,
Bu sert kabuğun ağırlığından kurtulup
Bir kuş gibi uçacağım özgürce.
Anlaşılabacağım ve bir ayna gibi yansıyacağım karşımdakine.
O da çözülecek belki.
Samimi ve güvenliksiz, silahız biriyle göz göze gelince...*

Tagore için önemli olan “insan”dı. İnsanın içsel dünyasının derinliklerindeki korku ve kaygılara değinen şair, insanın sevgi ihtiyacına, doğasındaki yumuşaklığa ve merhamete dikkat çekiyor. Tagore insanı en basit, sade ve saf yalınlığı içinde ele alır. İnsani yönlerimizi korkularımız nedeniyle saklayıp, daha güçlü görünme kaygısıyla samimiyetsiz bir hale dönüşmemizi çok naif ifadelerle gözler önüne seren Tagore bundan kurtulmanın çaresini de gösterir.

*Oysa bir görebilsek bunu
Kalmadı böyle insanlar demesek.
Güven duygusuna bu kadar muhtaç olmasak.
Kırılmaktan korkmasak. Yaralansak...
Ne olur bir darbe daha alsak.
Yeniden açsak kendimizi, atabilsek kabuğu...
Denesek, risk alsak, yanılsak, fark etmez.
Tekrar, tekrar bıkmadan denesek...
Ve kucaklaştık yeniden
Tıpkı eskisi gibi
Ne olduğunu anlayamadığımız o 15 yıldan öncesi gibi...
O zaman fark edeceğiz.
Ne kadar özlediğimizi birbirimizi
Neler biriktirdiğimizi, kaybolan değerlerimizi ne kadar özlediğimizi...*

Çocukluğumuzdaki gibi saf ve masum olabilmeyi ve güven duyabilmeyi, başkalarını suçlamadan kendimiz güvenilir olarak yeniden başlayabilmemizi söylerken Tagore çok samimidir.

*Beraber geldik beraber gidiyoruz oysa
Vakit az, paylaşmak, sarılmak için.
Yaşadığımız coğrafya zor, şartları ağır.
Yüreği daha fazla küstürmemek lazım...
Sırtımızda ağır küfeler, her gün katlanan.
Ve koşullar bir türlü düzelmeyen.
Sevgiye çok ihtiyacımız var.*

*Ufukta kara bir kış görünüyor...
Ancak birbirimize sokularak atlatırız o günleri.
Kırın o sert, o ağır kabuklarınızı.
Kurtulun bu yükten...
Korumuyor o kabuklar, aksine zarar veriyor bize.
Yalnızlığa mahkûm ediyor bizleri.
Hem hepimiz bir yıldız.
Ne çıkar ateşböceği sansalar bizi... (Ata 2015: 166-168).*

Tagore'a göre hayatın amacı bütün insanlığı sevmek ve toplum genelinde olduğu gibi dünya üzerinde de sevgiyi inşa ederek barışı egemen kılmaktır. Meriç'e göre "Tagore için milletler yoktu, millet vardı. Acı çeken, savaştan, düşüp kalkan ve alın teriyle ıslanmış yolda durmadan ilerleyen millet, bütün insanların milleti"(Meriç 2012: 243-247). Kültürel birliğin sağlanmasına yönelik çalışmalar yapan Tagore bunun için bir üniversite kurarak çeşitli kültürlerin kaynaşmasını sağlamaya çalışmıştır. Tagore'un bu çabası için Meriç şunları yazacaktır: "Maddenin karanlık zindanında mahpustu insan ruhu, onu batının tekniği kurtaracaktı. Doğu, sonsuzu kucaklayan düşüncesini armağan edecekti insanlığa; batı tekniğini. Biri ruhtu, öteki madde. İki medeniyetin kucaklaşması Asyalı şairin en büyük emeli, en muhteşem ümidiydi" (Meriç 2012: 243-247). Sevgi ve birlik duygusuna vurgu yapan Tagore'a göre insan, sevgi ve hizmet aracılığıyla yaşamın gelişmesine katkı sağlar. "Uyudum rüyamda yaşamın keyifli olduğunu gördüm. Uyandım yaşamın hizmetten ibaret olduğunu anladım. Keyfin hizmetle olduğunu anladım ve ona göre yaşadım" (Tagore 2011: 8). Tanrı bizi hizmet yoluyla yaşamın içinde tutar. Bu dünyanın bağlarını ve gereklerini dışlamanın yaşamı anlamamak olduğunu söyleyen Tagore'a göre tüm yaratılmışa duyulan sevginin aslında manası Yaradana bilmek ve sevmektir. Lakin Tagore'a göre Onu dogmatik inançlarda, hakikate ulaşmayan dini ritüellerde bulamayız.

*Bu ilahi ve terennümleri ve bu tesbih çekmeyi bırak!
Bütün kapıları kapanmış bir mabedin
Karanlık ve tenha köşesinde, kime ibadet ediyorsun?
Gözlerini aç ve bak! Tanrı'nın huzurunda değilsin!*

Ona göre Tanrı, sevginin, emeğin ve yaşamın içindedir.

*O, ekincinin sert toprağı sürdüğü
Ve yol yapıcının taş kıldığı yerdedir.
O, güneşin ve sağanağın altında,
Onlarla beraberdir... (Ata 2015: 189).*

Tagore'a göre hakikat, insanın ruhunun aydınlanmasında, sevginin cemaat ve ırk sınırlarını aşarak genişlemesinde, güzelliğin ebedi şarkısı ve tanrısallığın yansıması olan içsel ışığı görmesindedir (Tagore 1999: 26). Bilgide, sevgide ve hizmette tüm varlıklarla gerçekten bir olabilmek ve böylece, kişinin kendi benliğini, her yerde var olan Tanrı'da kavraması, iyiliğin özüdür (Tagore 2000b: 20). Tagore'un insana duyduğu sevgi, kaçınılmaz olarak sevginin asıl kaynağı olan Tanrı'yla kaynaşmıştır. Tanrı temelde sevgi anlamına gelir. Annenin çocuğuna duyduğu sevgi, sevgililer arasındaki aşk, Tagore için yalnızca, gerçekte sevginin özü olan Tanrı'nın birer görüntüsüdür. Ve bu sevgi, sıradan insanın gündelik yaşamında kendini gösterir

(Yalın 2015:139). İnsan ilişkileri içsel hayatın kaynaklarıdır. Tanrı göklerde saltanat kurmuş bir sultan değildir; her şeyde görünen, vücut bulan varlıktır (Tagore 1995: 24).

*Canımın canı, senin hayat dolu dokunuşunun tüm uzuvlarımda olduğunu bilerek,
Bedenimi hep saf tutmaya çalışacağım.
Zihnimde aklın ışığını tutuşturan hakikatin sen olduğunu bilerek,
düşüncelerimden hakikat olmayan her şeyi uzak tutmaya çalışacağım.
Senin yerinin kalbimin en iç hariminde olduğunu bilerek, kovacağım her türlü kötülüğü kalbimden ve hep çiçeklenecek sevgim.
Ve eylemlerimde seni ortaya koymak olacak tüm gayretim,
Bana eyleme gücü veren kudretin sen olduğunu bilerek (Tagore 2010:20).*

Bir başka şiirinde korkudan uzak, aklın ışığında hareket eden özgür insanların olduğu bir ülke özlemini duyarız şairin dizelerinde. Sadece bir özlem değildir bu aynı zamanda eğitimle ilgili düşüncelerine ve çözüm önerilerine de tanık oluruz. Bu şiir aynı zamanda insani yaşam koşullarını göstermesi bakımından önemlidir. Çünkü insan onurlu, özgür, korkulardan uzak ve aklın ışığında kendini gerçekleştirebilir.

*Düşüncenin her korkudan azad olduğu bir ülke
Bir ülke ki insanları dimdik
Dünya duvarlarla bölünmemiş
Kelimeler gönlün derinliklerinden fışkırır,
Emek kemale uzatır kollarını,
Aklın ırmağı, alışkanlıkların karanlık çölünde kuruyup gitmemiş.
Ne olurdu Tanrım! Benim yurdum da böyle bir ülke olsa (Akın 2015: 127).*

Tagore'un insan doğasına inebilmesi, insancıl duygulara sade bir şekilde yer vermesi ve bu duyguların evrenselliği onun pek çok insanı etkilemesine sebep olmuştur. Bu konuda William Butler Yeats şunları yazmaktadır:

Bu şiirler, hanımlar sayfalarını tembel ellerle çevirip yaşamın anlamsızlığına (daha o kadar tanınmışlardır yaşamı) iç çeksinler diye; üniversite öğrencileri, çalışma zamanı gelince bir yana bıraksınlar diye taşınmayacaklara oraya buraya. Kuşaklar değiştikçe yollarda yolcular söyleyecek onları, sevgililer birbirlerini beklerken onları mırıldanınca kendi acı tutkularının yıkandığı, yeniden gençleştiği bir körfez gibi görecekler bu Tanrı sevgisini. Şairin yüreği, küçülmeden, düşmeden hep akıyor bu kişilere; anlaşıldığını biliyor çünkü. Yüreği onların yaşamlarıyla dolu (Tagore 2017: 38).

İkinci Dünya Savaşı Tagore'u sarsmıştı ama o yine de insanlara olan inancını tümüyle yitirmedi. Uygarlığın yıkıntlarına bakarken, "Gene de insana olan inancımı yitirmek gibi ağır bir günah işlemeyeceğim ben," diyordu. İnsanların yeryüzündeki sorunlara henüz çözümler bulamadıklarını, yaşamın anlamını keşfedemediklerini düşünüyordu. Ölümünden birkaç gün önce (27 Temmuz 1941) şunları yazdı:

İlk günün güneşi
 Soruyu sordu
 Yaşam ilk belirlediğinde
 Kimsin sen?
 Yanıt yok.
 Yıllar, yıllar geçti
 Günün son güneşi
 Sordu son soruyu
 Batı denizinin kıyısında
 Sessizliğinde gecenin
 Kimsin sen?
 Yanıt alamadı” (Dutta, Robinson 1996: 367).

Rabindranath Tagore 7 Ağustos 1941’de Kalküta’da öldü.

Sonuç

Tagore dünya medeniyetinin zihnine şiirleriyle kazınmış bir kişiliktir, bu ün yalnızca çok sayıda şiir yazmasından ileri gelmiyordu. O, insanlık tarihinin en zor ama bir o kadar da kolay başarabileceği bir şeyi, sevgiyi yakalamıştı şiirlerinde. Rabindranath Tagore sıradan bir insan değildir. On dokuzuncu yüzyılda Hint ruhunun gerçek bir tezahürüdür. Irk rekabetinin ve dini bölünmenin çok güçlü olduğu dünyada barış ve güzelliği savunur. Dini sevgiyle özdeşleştirmesi anlamında onun söylemi evrenseldir. Biz onun eserlerinde kendimizi, kendi gerçek niteliğimizi görüyoruz. Bu konuda Tevet “Tagore bize ruhumuzun aynasını anlatmıyor, tasvir etmiyor, ona bakınız demiyor; yalnız o aynayı bize uzatıyor ve ona bakmayı bize bırakıyor. Biz bu aynaya bakınca kendimizi görüyor, kendi manamızı anlıyoruz” (Tevet 1950: 37) diyor. Tagore’un eserlerinde özellikle şiirlerinde doğa, insan ve Tanrı ayrılmaz bir şekilde birbirine bağlıdır. Tagore dünyanın değişen, insanı rahatsız eden tüm görüntüleri karşısında ya da insanın her ümitsizlik hissettiğinde, sonunda gerçeğin ve güzelliğin hâkim olacağına yürekten inanmıştır. Ona göre, insana karşı sevgi duymadıkça, ona ilişkin doğru bir görüşe asla sahip olamayız. Uygarlık, üretmiş olduğu gücün miktarıyla değil, aynı zamanda ne kadar evrilmiş olduğu ve insanlık sevgisini, yasaları ve kurumlarıyla ne kadar ifade edebilmiş olduğuyula değerlendirilmeli ve ödüllendirilmelidir. Tagore göre ne zaman eski bir uygarlık çöküş dönemine girip yok olsa, bu, kalbin nasırlaşması ve insanın değerinin anlaşılması yüzünden olmuştur. Ve ne zaman devlet, halka salt güçlerinin bir aracı olarak baksa, köleliğe zorlayarak ve bütün araçlardan yararlanarak güçsüz ırklar üzerinde baskı uygulasa bu aynı zamanda insanın kendi özgürlük sevgisine ve tarafsızlığına darbe indirmesi anlamına gelir (Tagore 2000:92). Çünkü Tagore’a göre, insanın gerçekliğini sağlayan tek şey, yalnızca sevgi ve adaletle beslenebilir. Bu nedenle Tamer “Tagore’nin yaşamı da eserleri de sevgiyle örülmüştür. Sanatçının dünyasına girebilmek için kullanılması gereken anahtar sözcükte ‘sevgi’ olacaktır” diye yazmıştır (Tagore 2001:10). Rabindranath Tagore’un felsefi ve manevi düşünceleri, dilin, kültürün ve milliyetin tüm sınırlarını aşar. Şair ve mistik Tagore yazılarında bizi manevi bir arayışa sokar ve bize sonluların ortasında sonsuzluk, her çeşitliliğin kalbinde birlik, tüm varoluşun ve evrenin içindeki şeylerin Tanrısal bir ifadesini verir.

Kaynaklar

- Akın, Mürüved (2015) “Rabindranath Tagore’nin Şiirlerinin Eğitimbilim Açısından İncelenmesi”, *Hint ve Şiirin Sesi Rabindranath Tagore’nin Eğitim Görüşleri ve Santiniketan Okulu’ndaki Uygulamaları*, Ed. Bahri Ata, Ankara: Pegem Akademi.
- Ata, Bahri (2015) *Hint ve Şiirin Sesi Rabindranath Tagore’nin Eğitim Görüşleri ve Santiniketan Okulu’ndaki Uygulamaları*, Ankara: Pegem Akademi.
- Dutta, Krishna, Robinson, Andrew (1996) *Rabindranath Tagore The Myriad- Minded Man*, Great Britain: Bloomsbury Publishing.
- Güven, Rasih (2000) *Rabindranath Tagore ve Ateşböcekleri*, Ankara: Can Reklamevi Basın Yayın.
- Meriç, Cemil (2012) *Bu Ülke*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Tagore, Rabindranath (1995) *Aşka Çağrı: Şiirler*, çev. Tarık Dursun K., İstanbul: Say Yayınları.
- Tagore, Rabindranath (1999) *Şairin Dini*, çev. Hikmet Hikay, İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Tagore, Rabindranath (2000a) *101 Şiir*, çev. Gökçen Ezber, İstanbul: İzdüşüm Yayınları.
- Tagore, Rabindranath (2000b) *Sadhana Yaşamın Kavranışı*, çev. İbrahim Şener, Çiğdem Öndem, İstanbul: İzdüşüm Yayınları.
- Tagore, Rabindranath (2001) *Profil*, Haz. Ülkü Tamer, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Tagore, Rabindranath (2005) *Bahçıvan*, çev. A. Cengiz Büker, İstanbul: Okyanus Yayınları.
- Tagore, Rabindranath (2009) *Firari*, çev. Aytek Sever, İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Tagore, Rabindranath (2010) *Gitanjali Yakarışlar*, çev. Aytek Sever, İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Tagore, Rabindranath (2011) *Oyun Kartları Krallığı*, çev. Füsun Tayanç, Ankara: Dipnot Yayınları.
- Tagore, Rabindranath (2012) *Creative Unity*, Pergamino Yayınları
- Tagore, Rabindranath (2015) *Gitanjali*, çev. Bülent Ecevit, İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Tagore, Rabindranath (2017) *Sessizlikle Yıka İçini*, çev. Ülkü Tamer, İstanbul: Sözcükler Yayınları.
- Tevet, Fethi (1950) *Tagore Külliyyatı I Hayatı ve Eserleri*, 2. Baskı, İstanbul: İkbâl Kitabevi.
- Yalın, Filiz Arzu.(2015) “Rabindranath Tagore’nin Din ve Ahlak Anlayışı”, *Hint ve Şiirin Sesi Rabindranath Tagore’nin Eğitim Görüşleri ve Santiniketan Okulu’ndaki Uygulamaları*, Ed. Bahri Ata, Ankara: Pegem Akademi.